

5. Solomatyna A. H. Metodycheskaia sistema y alhorytm obucheniya ynostrannomu yazyku studentov ahranykh vuzov posredstvom uchebnykh podkastov / A. H. Solomatyna, R. H. Belianskyi // Nauchno-metodycheskyi elektronnyi zhurnal «Kontsept». – 2016. – Т. 15. – С. 1196–1200.
6. Тумкына Ю.І. Інформаційні технології в самостійній роботі як засіб формування універсальної комунікативної компетентності студентів вузу: Автореферат дисертації кандидата педагогічних наук – 13.00.02 – Теорія і методика навчання і виховання (по областях і рівням освіти) / Тумкына Юлія Юревна. – Ньзггор. гос. лнхвист. ун-т ім. Н.А. Добролюбова – Ньзггні Новгород, 2012. – 22 с.
7. Shcherbakov O. V. Sotsialna mrezha dlia pidtrymky navchalnoho protsesu u VNZ / O. V. Shcherbakov, H. A. Shcherbyna // Systemy obrobky informatsii: zb. nauk. prats. / M-vo obrony Ukrainy, Khark. un-t Povitr. Syl im. Ivana Kozheduba. – 2012. – Vyp. 8 (106) : Problemy i perspektyvy rozvytku IT- industrii. – S. 159-162.
8. Shcherbyna Yu. M. Vykorystannia suchasnykh tekhnologii u formuvanni profesiino-spriamovanoi inshomovnoi kompetentnosti studentiv-ahraryiv [Elektronnyi resurs] / Yu. M. Shcherbyna // Materialy XII Mezhdunarodni Vedecko-Practicka Konferentsiya “DNY VEDY – 2016”, (Praha ,22-30 brezen 2016 r.)- Dil 10 Pedagogika. – Praha : Education and Science, 2016. – С. 53-57.
9. S. Wheeler. Information and communication technologies and the changing role of the teacher: Journal of Educational Media, 26 (1) (2001) – pp. 7-17.

УДК 378.016:376

СТУПІНЬ УПЛИВУ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЇ УЧБОВИХ ПРОГРАМ НА ПОКАЗНИКИ РЕФЛЕКСИВНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО КРИТЕРІЮ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДО РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Ю.О. Долинний

orcid.org/0000-0002-5804-4941

Метою дослідження є виявлення ступеня η % впливу експериментальної та загальної учбових програм на показники рефлексивного та професійного критерію готовності майбутніх фахівців із фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями.

Результати проведених досліджень впливу експериментальної та загальної програм на підготовку майбутніх фахівців з фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями встановлено, що використання експериментальної програми під час навчання бакалаврів з 2-4 курс несе більший % приріст освоєння рефлексивного та професійного критерію готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до реабілітаційної роботи. Це підтверджує порівняльний (%) аналіз контрольних та експериментальних груп показників рівня готовності фахівців з фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями.

Ключові слова: фахівці, фізичне виховання, вплив, учбові програми, фізична реабілітація.

DEGREE OF INFLUENCE OF EXPERIMENTAL AND GENERAL EDUCATIONAL PROGRAMMES ON INDEXES OF REFLEX AND PROFESSIONAL CRITERION OF READINESS OF FUTURE SPECIALISTS ON PHYSICAL EDUCATION TO REHABILITATION WORK

Yr. A. Dolinnij

The real problem of modern pedagogical theory and practice is a process of professional training of future specialists on physical education and sport to rehabilitation work with children with the limited physical possibilities at higher school. Enhance able attention to this question of plenty of teachers, psychologists, sociologists, it is predefined that children with the limited physical possibilities in modern democratic society have no authority, system of human mutual relations and values to remain on the side of a road of social 'no-culturing' processes. Children with the limited physical possibilities have the same rights, as well as healthy: they must valuably study, get education and in the future to be of the use society and state.

The purpose of this research is an exposure of degree % influences of experimental and general on-line tutorial on the indexes of reflexive and professional criterion of readiness of future specialists on physical education to rehabilitation work with children with the limited physical possibilities.

For realization were drawn on researches: dialectical method (principle of historical method, principle of the system, principle of dialectical contradiction, principle of unity of quality and amount, principle of dialectical denial, principle of development, principle of causality); pedagogical questionnaire, pedagogical supervisions and experiment; methods of mathematical statistics; method of analysis of variance.

Results of the conducted researches of influence of the experimental and general programs on preparation of future specialists on physical education to rehabilitation work with children with the limited physical possibilities rotini that the use of

experimental programs during the studies of bachelors from 2-4 a course carries greater % increase of mastering of reflexive and professional criterion of readiness of future specialists on physical educations to rehabilitation work.

It confirms the comparative (%) analysis of control and experimental groups of indexes of level of readiness of specialists on physical education to rehabilitation work with children with the limited physical possibilities.

Keywords: influence, specialists, physical education, physical rehabilitation.

Останнім часом значно зростає кількість дітей із обмеженими фізичними можливостями, які впродовж всього життя потребують державної допомоги. Тому сьогодні важливо мати висококваліфікованих, компетентних і конкурентоспроможних фахівців із фізичної реабілітації, які ефективно будуть відновлювати стан здоров'я та фізичну працездатність дорослих і дітей. Життєвий досвід, практика фізичного виховання та спорту сприяють комплексній реалізації проблеми реабілітації дітей із обмеженими фізичними можливостями, освіти, виховання, формування позитивного морального та психофізичного клімату в суспільстві.

Актуальною проблемою сучасної педагогічної теорії і практики є процеси професійної підготовки майбутніх фахівців із фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями у вищій школі. Підвищена увага до цього питання великої кількості педагогів, психологів, соціологів зумовлена тим, що діти з обмеженими фізичними можливостями в сучасному демократичному суспільстві не мають права залишатися на перетині соціально-культурних процесів, системи людських взаємин і цінностей. Ці діти мають такі ж права, як і здорові діти: їм необхідно повноцінно навчатися, отримувати загальну освіту та в майбутньому приносити користь суспільству та державі.

Теоретичний аналіз наукових джерел Н.Ш. Кремер, Т.Ю. Круцевич, В.С. Іванова, Б.А. Сулакова, Ю.М. Тюріна дозволив вивчити методи математичної статистики, які дозволили нам виявити ступінь η % впливу експериментальної та загальної навчальних програм на показники рефлексивного та професійного критерію готовності майбутніх фахівців із фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями.

Мета статті: виявити ступінь η % впливу експериментальної та загальної навчальних програм на показники рефлексивного та професійного критерію готовності майбутніх фахівців із фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями.

Завдання дослідження: 1. Проаналізувати стан досліджуваної проблеми підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями. 2. Перевірити ступінь впливу експериментальної та загальної учбових програм на показники рефлексивного та професійного критерію готовності майбутніх фахівців із фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями

Для об'єктивного проведення експерименту рефлексивного та професійного критерію готовності майбутніх фахівців із фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями були розроблені по дві анкети запитань:

- анкети № 1, 2 спрямовані на виявлення рефлексивного критерію готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців із фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями;

- анкета № 3 спрямована на виявлення професійного критерію в майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями;

- анкета № 4 спрямована на виявлення професійних знань та навичок у майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями.

Результати динаміки дослідження, що в таблицях 1–4 відображають характеристику показників рефлексивного та професійного критеріїв готовності майбутнього бакалавра з фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями в контрольній та експериментальній групах.

Аналіз результатів дисперсійного аналізу рефлексивного критерію (анкета № 1) підготовки майбутніх фахівців із фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями під час навчання (з 1 – 2000 заняття) у вищих навчальних закладах України (таблиця 1) дав змогу виявити ступінь впливу різних навчальних програм на дослідні групи.

Так як, $F_{0.05; 1; n} < F_{\text{д}}$, то показники достовірні:

- у КГ (середній) і ЕГ (низький) спостерігаємо недостовірність результатів на всіх контрольних етапах;

- під час 1 – 500 -1000 – 1500 занять у КГ (достатній і низький рівень) спостерігаємо недостовірність результатів;

- під час 500 – 1000 – 1500 – 2000 занять у ЕГ (високий рівень) спостерігаємо недостовірність результатів;
- під час 1000 – 1500 і 1500 – 2000 занять у ЕГ (достатній, середній).

Таблиця 1

Ступінь η % впливу експериментальної та загальної програм на рефлексивний критерій (анкета № 1) майбутніх фахівців із фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями під час навчання серед експериментальних і контрольних груп

Кількість занять	Високий рівень				Середній рівень				Достатній рівень				Низький рівень			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p
1-500	8,0	25	44	49	4,3	6,0	5,1	13	5	6	14,4	19,1	8	6,8	1,8	3
500-1000	2,9	9	29	25	5,6	6,0	2,4	25	4,8	6	4,8	25	0,3	1	9,3	6
1000-1500	2,6	9	34	49	1,3	3	0,5	3	0,3	0	0,2	0	2,5	2	11,4	6
1500-2000	3,0	9	41	13	5,2	6,8	2,2	6	17,3	27	1,3	1	15	24	1,1	0,3
$F_{0,05;1;3} = 10,0$																
1-2000	23,9	46,3	83	93	22	17,6	15,5	34,4	27	18,6	27	15	28,4	27	34	9,7
$F_{0,05;1;12} = 3,26$																

Результати дисперсійного аналізу рефлексивного критерію (анкета № 1) підготовки майбутніх фахівців із фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями під час навчання (з 1 – 2000 заняття) у вищих навчальних закладах України (таблиця 1) свідчать про достовірні покращення дослідження в цьому напрямку підготовки фахівців.

Аналіз результатів дисперсійного аналізу рефлексивного критерію (анкета № 2) підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями під час навчання (з 1 – 2000 заняття) у вищих навчальних закладах України (таблиця 2) дав змогу виявити достовірність показників, за винятком:

- під час 1000 – 1500 і 1500 – 2000 занять у КГ (високий) і ЕГ (низький) та КГ (достатній) вказують на недостовірність результатів;
- під час 500 – 1000 занять у КГ (низький), ЕГ (середній, високий) спостерігаємо недостовірні зміни;
- під час 1500 – 2000 занять у КГ (низький) і ЕГ (достатній, середній, високий) спостерігаємо недостовірність результатів.

Таблиця 2

Ступінь η % впливу експериментальної та загальної програм на рефлексивний критерій (анкета № 2) майбутніх фахівців із фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями під час навчання серед експериментальних і контрольних груп

Кількість занять	Високий рівень				Середній рівень				Достатній рівень				Низький рівень			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p
1-500	20,8	23,1	48	23	30	112	27,3	40	3,1	16	22	10,3	30	96	4,9	10
500-1000	20,2	81	17	5	8,1	36	3,5	6	11	7,5	26	33	3,8	4,6	13	81
1000-1500	1,3	1,0	33	20	3,8	16	3,6	10	2,6	2,3	40	33	11	23	0,6	1,0
1500-2000	0,4	0,3	7,2	3,3	7,4	36	1,8	6	1	0,6	7,1	2,7	0,1	1	0,1	0,3
$F_{0,05;1;3} = 10,0$																
1-2000	44,1	33,5	69	27,2	48	128	42	39	26,3	21,5	74	65	41	40	21	27
$F_{0,05;1;12} = 3,26$																

Результати дисперсійного аналізу рефлексивного критерію (анкета № 2) підготовки майбутніх фахівців із фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями під час навчання (з 1 – 2000 заняття) у вищих навчальних закладах України (таблиця 2) свідчать про достовірні покращення дослідження на цьому напрямку підготовки фахівців.

Аналіз результатів дисперсійного аналізу професійного критерію (анкета № 3) підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними

можливостями (таблиця 3) свідчить, що підвищення результатів достовірні лише в КГ (середній) та ЕГ (високий) на всіх періодах експерименту.

Таблиця 3

Ступінь η % впливу експериментальної та загальної програм на професійний критерій (анкета № 3) майбутніх фахівців з фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями під час навчання серед експериментальних і контрольних груп

Кількість занять	Високий рівень				Середній рівень				Достатній рівень				Низький рівень			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p
1-500	28,7	25	19	25	14,3	25	19,1	9	39,1	9	41	12	29	81	0	0
500-1000	1,0	1	34	24	23,9	24	34	2	28,7	25	20	9	7,3	6	11	9
1000-1500	4,3	1	29	49	10,1	25	29,3	2	26,3	4	30	13,4	37	6	39	7
1500-2000	5,3	3	47	13	20,9	27	47	6	10	6	12	9	29	2	0	0
$F_{0,05;1;3} = 10,0$																
1-2000	36,5	11	80	96	64	96	80	14	69	18	77	33,8	70	18	52	8,3
$F_{0,05;1;12} = 3,26$																

Результати дисперсійного аналізу професійного критерію (анкета № 3) підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями свідчать про достовірні дослідження в цьому напрямку підготовки фахівців.

Аналіз результатів дисперсійного аналізу професійного критерію (анкета № 4) підготовки майбутніх фахівців із фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями (таблиця 4) в експериментальних і контрольних групах дав змогу з'ясувати достовірність показників:

- під час 1 – 500 заняття у КГ (середній, достатній, низький);
- під час 1500 – 2000 заняття у КГ (високий, середній, достатній) та ЕГ (достатній, високий).

Таблиця 4

Ступінь η % впливу експериментальної та загальної програм на засвоєння професійних знань та навичок (анкета № 4) під час навчання майбутніх фахівців із фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями під час навчання серед експериментальних і контрольних груп

Кількість занять	Високий рівень				Середній рівень				Достатній рівень				Низький рівень			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p	η	F_p
1-500	6,7	3	35	9	33	27	7,3	6	33	27	0,4	1	26	49	8,7	2
500-1000	1,4	0	15	25	9,5	9	5,3	6	1,1	0	3,9	9	20	6	0	0
1000-1500	1,6	0	0,7	0	0,7	1	2,7	2,5	6	2	0,4	0	44	8	2,1	1
1500-2000	45,5	25	25	27	23	27	0,3	0,3	23,1	27	23	24	29	9	1,3	1
$F_{0,05;1;3} = 10,0$																
1-2000	39,2	8,7	60	17	52	39	23,1	16,3	52	27	29	19	76	26	10,2	2
$F_{0,05;1;12} = 3,26$																

Результати дисперсійного аналізу професійного критерію (анкета № 4) підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями свідчать про достовірні дослідження на цьому напрямку підготовки фахівців.

Таким чином, дисперсійний аналіз рефлексивного та професійного критерію готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями дозволив визначити найбільший вплив на навчальну діяльність експериментальної та загальної програм під час навчання (з 1 – 2000 заняття) у вищих навчальних закладах України (див.табл.5) :

- аналіз результатів дисперсійного аналізу засвоєння рефлексивного критерію (анкета № 1) указує на найбільший вплив у КГ – 28,4% (низький), у ЕГ – 82,7 % (високий);

- аналіз результатів дисперсійного аналізу засвоєння рефлексивного критерію (анкета № 2) указує на найбільший вплив у КГ – 48% (середній), у ЕГ – 74,8% (достатній);
- аналіз результатів дисперсійного аналізу засвоєння професійного критерію (анкета № 3) указує на найбільший вплив у КГ (низький) – 70,7%, у ЕГ (високий) – 81%;
- аналіз результатів дисперсійного аналізу засвоєння професійних знань та навичок студентів (анкета № 4) указує на найбільший вплив у КГ (низький) – 76,5%, у ЕГ (високий) – 60%.

Таблиця 5

Ступінь η % впливу експериментальної та загальної програм на рефлексивний та професійний критерій готовності майбутніх фахівців із фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями експериментальних і контрольних груп під час навчання (з 1 – 2000 заняття) у вищих навчальних закладах України

Групи	Рівень	Анкета			
		1	2	3	4
КГ	Високий	23,9	44,1	36,5	39,2
ЕГ	Високий	82,7	69	81	60
КГ	Середній	22	48	64	52
ЕГ	Середній	15,5	42	80	23,1
КГ	Достатній	27	26,3	69	52
ЕГ	Достатній	27	74,8	77	29
КГ	Низький	28,4	41	70,7	76,5
ЕГ	Низький	34	21	52	10,2

У результаті проведених досліджень впливу експериментальної та загальної програм на підготовку майбутніх фахівців з фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями встановлено, що використання експериментальної програми під час навчання бакалаврів з 2-4 курсу несе більший % приріст освоєння рефлексивного та професійного критерію готовності майбутніх фахівців із фізичного виховання до реабілітаційної роботи. Це підтверджує порівняльний (%) аналіз контрольних та експериментальних груп показників рівня готовності фахівців із фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями.

Література

1. Деминский А.Ц. Основы теории и методики физического воспитания / А.Ц.Деминский. – Донецк: Донеччина, 1995. – 520 с.
2. Долинний Ю. О. Системний підхід у формуванні готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями / Ю. О. Долинний // Наукові записки / ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. – Випуск 161. – Серія: Педагогічні науки. – Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2018. – С. 93–98.
3. Долинний Ю. О. Стан підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями / Ю. О. Долинний // Збірник наукових праць «Педагогічні науки». – Випуск № 78. Том 3. – Херсон: Херсонський державний університет, 2017. – С. 109–113.
4. Иванов В. С. Основы математической статистики / Иванов В. С. – Москва: Физкультура и спорт, 1990. – 175 с.
5. Холодов Ж. К. Теория и методика физического воспитания / Холодов Ж. К., Кузнецов В. С. – Москва: Академия, 2001. – С. 131–132.
6. Кремер Н. Ш. Теория вероятностей и математическая статистика / Кремер Н. Ш. – Москва: Юнити, 2000. – 543 с.
7. Теория и методика физического воспитания: в 2 т. / под ред. Т. Ю. Круцевич. К.: Олимпийская литература, 2003.
8. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студ. вузів фіз. вихов. і спорту. В 2 т. Т.2. Методика фізичного виховання різних груп населення / за ред. Т. Ю. Круцевич. – К.: Олімпійська література, 2008. – 368 с.
9. Матвеев Л. П. Основы общей теории спорта и системы подготовки спортсменов. – Київ: Олимпийская литература, 1999. – 317 с.
10. Сулаков Б. А. Статистические методы обработки результатов измерений // Спортивная метрология / под ред. проф. В.М.Заиорского. – М.: Физкультура и спорт, 1982. – С. 19–62.
11. Тюрин Ю.Н. Статистический анализ данных на компьютере / под ред. В.Э.Фигурнова. – Москва: ИНФРА, 1998. – 528 с.

References

1. Deminskij A.C. Osnovy teorii i metodiki fizicheskogo vospitaniya / A.C.Deminskij. – Doneck: Donechchina, 1995. – 520 s.
2. Dolyynnyi Yu. O. Systemnyi pidkhid u formuvanni hotovnosti maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannia i sportu do reabilitatsiinoi roboty z ditmy z obmezhenymy fizychnymy mozhlyvostiamy / Yu. O. Dolyynnyi // Naukovi zapysky / red. kol.: V. F. Cherkasov, V. V. Radul, N. S. Savchenko ta in. – Vypusk 161. – Serii: Pedagogichni nauky. – Kropyvnytskyi: RVV TsDPU im. V. Vynnychenka, 2018. – S. 93–98.

3. Dolynnyi Yu. O. Stan pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannia i sportu do reabilitatsiinoi roboty z ditmy z obmezhenymy fizychnymy mozhlyvostiamy / Yu. O. Dolynnyi // Zbirnyk naukovykh prats «Pedahohichni nauky». – Vypusk № 78. Tom 3. – Kherson : Khersonskiy derzhavnyi universytet, 2017. – S. 109–113.
4. Ivanov V. S. Osnovy matematicheskoy statistiki / Ivanov V. S. – Moskva : Fizkul'tura i sport, 1990. – 175 s.
5. Holodov ZH. K. Teoriya i metodika fizicheskogo vospitaniya / Holodov ZH. K., Kuznecov V. S. – Moskva : Akademiya, 2001. – S. 131–132.
6. Kremer N. SH. Teoriya veroyatnostej i matematicheskaya statistika / Kremer N. SH. – Moskva : YUniti, 2000. – 543 s.
7. Teoriya i metodika fizicheskogo vospitaniya: v 2 t. / pod red. T. YU. Krucevich. K.: Olimpijskaya literatura, 2003.
8. Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannia: pidruchnyk dlia stud. vuziv fiz. vykhov. i sportu. V 2 t. T.2. Metodyka fizychnoho vykhovannia riznykh hrup naselennia / za red. T. Yu. Krutsevych. – K.: Olimpijska literatura, 2008. – 368 s.
9. Matveev L. P. Osnovy obshchej teorii sporta i sistemy podgotovki sportsmenov. – Kiïv: Olimpijskaya literatura, 1999. – 317 s.
10. Suslakov B. A. Statisticheskie metody obrabotki rezul'tatov izmerenij // Sportivnaya metrologiya / pod red. prof. V.M.Zaciorskogo. – M.: Fizkul'tura i sport, 1982. – S. 19–62.
11. Tyurin YU.N. Statisticheskij analiz dannyh na komp'yutere / pod. red. V.EH.Figurnova. – Moskva : INFRA, 1998. – 528 s.

УДК 378.091.2:62/68

СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ВАЖЛИВОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

О. В. Земка

orcid.org/0000-0002-2752-4694

У статті обґрунтовано важливість застосування підприємницького підходу для підготовки майбутніх учителів технологій до розв'язання професійних завдань, пов'язаних із формуванням підприємницької компетентності в учнів. Сформульовано дефініцію «підприємницька компетентність майбутніх учителів технологій» з урахуванням її особливості в контексті практичної реалізації. Розглянуто сутність мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісного, особистісно-рефлексивного компонентів підприємницької компетентності майбутніх учителів технологій.

Ключові слова: компетентнісний підхід, підприємницька компетентність, майбутні учителі технологій, компоненти підприємницької компетентності.

ESSENCE AND STRUCTURE OF ENTREPRENEURIAL COMPETENCE AS AN IMPORTANT PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF TECHNOLOGIES

O. Zemka

The article notes the need to prepare students for entrepreneurial activity. We give the leading role in the solution of this issue to technology teachers. It actualises the issue of preparing future technology teachers to solve certain tasks. The importance of applying the entrepreneurial approach in the professional training of students in the context of our research is substantiated. The documents and scientific sources are analyzed for clarification of the content of entrepreneurial competence. The definition of "entrepreneurial competence of future technology teachers" is formulated according to its specifics. The formed entrepreneurial competence will help future technology teachers to successfully solve the problem of entrepreneurial competence formation in students. The entrepreneurial competence of future technology teachers consists of motivational-value, cognitive, activity, personality-reflexive components. The motivational-value component includes positive entrepreneurial motivation, recognition of the need to form entrepreneurial competence in students and the dominant role of technology teachers in this process. The cognitive component combines a complex of entrepreneurial knowledge that forms the economic and legal literacy of future educators. Activity component is characterized by the developed skills to plan, organize, control business activity, generate new business ideas, conduct mini-market research, business communication skills, making alternative solutions, as well as methodological skills to form entrepreneurial skills among schoolchildren. Personality-reflexive component is represented by personal qualities such as purposefulness, autonomy, initiative, creativity, mobility, readiness for justifiable risk, responsibility for decisions made, prudence in income distribution, resourcefulness in resource use, emotional intelligence, need for knowledge updating, reflection, the desire for self-improvement.

Keywords: competent approach, entrepreneurial competence, future teachers of technology, components of entrepreneurial competence.

Економічне піднесення країни в умовах ринкових трансформацій потребує розвитку підприємницького потенціалу сучасної молоді. Суспільство формує соціальне замовлення на ініціативну, активну